

15 oktober 2017
Urk

opzet van deze studie-serie:

- een onderzoek naar wat "de apostel van de natiën" over "de verbonden" heeft geschreven;
  - 9x noemt hij het woord 'verbond';
  - over welke verbonden spreekt Paulus?
  - besproken in de volgorde van de brieven;

opzet van deze studie-serie:

- een onderzoek naar wat "de apostel van de natiën" over "de verbonden" heeft geschreven;
  - 9x noemt hij het woord 'verbond';
  - over welke verbonden spreekt Paulus?
  - besproken in de volgorde van de brieven;
- de Hebreeën-brief buiten beschouwing:
  - een studie apart: 17x vermeld!
  - Paulus' naam ontbreekt in deze brief;
  - de brief is geschreven aan Hebreeën.

opzet van deze studie-serie:

- een onderzoek naar wat "de apostel van de natiën" over "de verbonden" heeft geschreven;
  - 9x noemt hij het woord 'verbond';
  - over welke verbonden spreekt Paulus?
  - besproken in de volgorde van de brieven;
- de Hebreeën-brief buiten beschouwing:
  - een studie apart: 17x vermeld!
  - Paulus' naam ontbreekt in deze brief;
  - de brief is geschreven aan Hebreeën.
- wat heeft "de ekklesia" (>Lichaam van Christus) met "de verbonden" te maken?
  - het Sinai'-verbond (2Kor.3; Gal.3,4);
  - het nieuwe verbond (Rom.11; 1Kor.11; 2Korinthe 3).

wat is een 'verbond' in de Schrift?

☐ een contract (overeenkomst, verdrag);

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- ❑ een contract (overeenkomst, verdrag);
- ❑ bij God ligt het initiatief;

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- een contract (overeenkomst, verdrag);
- bij God ligt het initiatief;
- bekrachtigd door bloedstorting;

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- ❑ een contract (overeenkomst, verdrag);
- ❑ bij God ligt het initiatief;
- ❑ bekrachtigd door bloedstorting;
- ❑ gesloten met iemand "en zijn nageslacht":

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- ❑ een contract (overeenkomst, verdrag);
- ❑ bij God ligt het initiatief;
- ❑ bekrachtigd door bloedstorting;
- ❑ gesloten met iemand "en zijn nageslacht":
  - met Noach (Gen.8 en 9)
    - teken: de regenboog;

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- een contract (overeenkomst, verdrag);
- bij God ligt het initiatief;
- bekrachtigd door bloedstorting;
- gesloten met iemand "en zijn nageslacht":
  - met Noach (Gen.8 en 9)
    - teken: de regenboog;
  - met Abram (Gen.15)
    - teken: de besnijdenis;

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- ❑ een contract (overeenkomst, verdrag);
- ❑ bij God ligt het initiatief;
- ❑ bekrachtigd door bloedstorting;
- ❑ **gesloten met iemand "en zijn nageslacht":**
  - met Noach (Gen.8 en 9)
    - teken: de regenboog;
  - met Abram (Gen.15)
    - teken: de besnijdenis;
  - **bij de Sinaï (Gen.19-24)**
    - **teken: de sabbat (Ex.31:16,17);**

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- ❑ een contract (overeenkomst, verdrag);
- ❑ bij God ligt het initiatief;
- ❑ bekrachtigd door bloedstorting;
- ❑ gesloten met iemand "en zijn nageslacht":
  - met Noach (Gen.8 en 9)
    - teken: de regenboog;
  - met Abram (Gen.15)
    - teken: de besnijdenis;
  - bij de Sinaï (Gen.19-24)
    - teken: de sabbat (Ex.31:16,17);
  - met David (Ps.89:3)
    - teken: de troon te Sion

wat is een 'verbond' in de Schrift?

- ❑ een contract (overeenkomst, verdrag);
- ❑ bij God ligt het initiatief;
- ❑ bekrachtigd door bloedstorting;
- ❑ **gesloten met iemand "en zijn nageslacht":**
  - met Noach (Gen.8 en 9)
    - teken: de regenboog;
  - met Abram (Gen.15)
    - teken: de besnijdenis;
  - bij de Sinaï (Gen.19-24)
    - teken: de sabbat (Ex.31:16,17);
  - met David (Ps.89:3)
    - teken: de troon te Sion
  - **nieuwe verbond (Jer.31)**
    - teken: de sabbat

Romeinen 9

Romeinen 9

³ (...) mijn verwanten naar [het] vlees,
⁴ die Israëlieten zijn...

MOY	TΩN	CYΓΓENΩN	MOY	KATA	CAPKA
van-mij	de	verwanten	van-mij	overeenkomstig	vlees
mijn	-	verwanten	mijn	naar	het vlees

OITINEC	EICIN	ICPAHΛITAI
die ^e	(zij)-zijn	Israëlieten
immers	gij	zij zijn
		Israëlieten

Romeinen 9

⁴ die Israëlieten zijn,
van wie het zoonschap [is]
en de heerlijkheid
en de verbonden
en de wetgeving
en de eredienst
en de beloften,

= erfgenaam; Gal.4:7

ΩΝ	Η	ΥΙΟΘΕCΙΑ	ΚΑΙ	Η	ΔΟΞΑ	ΚΑΙ	ΑΙ	ΔΙΑΘΗΚΑΙ
van-wie	het	zoon	en	de	heerlijkheid	en	de	verbonden
hunner is	de	aanneming tot zonen	en	de	heerlijkheid	en	de	verbonden

Romeinen 9

⁴ die Israëlieten zijn,
van wie het zoonschap [is]
en de heerlijkheid
en de verbonden
en de wetgeving
en de eredienst
en de beloften,

= Gods heerlijkheid
wonend in de tempel

ΩΝ	Η	ΥΙΟΘΕCΙΑ	ΚΑΙ	Η	ΔΟΞΑ	ΚΑΙ	ΑΙ	ΔΙΑΘΗΚΑΙ
van-wie	het	zoonschap	en	de	heerlijkheid	en	de	verbonden
hunner is	de	aanneming tot zonen	en	de	heerlijkheid	en	de	verbonden

Romeinen 9

4 die Israëlieten zijn,
van wie het zoonschap [is]
en de heerlijkheid
en **de verbonden**
en de wetgeving
en de eredienst
en de beloften,

*niet alleen het oude verbond
= óók het nieuwe verbond!
zie Jeremia 31 >*

ΩΝ	Η	ΥΙΟΘΕCΙΑ	ΚΑΙ	Η	ΔΟΞΑ	ΚΑΙ	ΑΙ	ΔΙΑΘΗΚΑΙ
van-wie	het	zoonschap	en	de	heerlijkheid	en	de	verbonden
hunner is	de	aanneming tot zonen	en	de	heerlijkheid	en	de	verbonden

Jeremia 31

³¹ Zie, de dagen komen, zegt JAHWEH,
dat ik met het huis van Israël
en met het huis van Juda
een nieuw verbond sluit.

*met hetzelfde volk als waarmee ook
het oude verbond werd gesloten*

Jeremia 31

³² Niet zoals het verbond
dat ik met hun vaders sloot
ten dage dat Ik hen bij de hand nam
om hen te doen uitgaan uit het land Egypte,
mijn verbond dat zij teniet deden,
hoewel Ik hun bezitter was,
zegt JAHWEH.

onmondig, als kind (vergl. Gal.3 en 4)

Jeremia 31

³² Niet zoals het verbond
dat ik met hun vaders sloot
ten dage dat Ik hen bij de hand nam
om hen te doen uitgaan uit het land Egypte,
mijn verbond dat zij teniet deden,
hoewel Ik hun bezitter was,
zegt JAHWEH.

Hebr. ba'al

elders: echtgenoot, heer

(Gen.20:3; Deut.22:22; 24:1)

Jeremia 31

³³ Want dit is het verbond
dat Ik zal sluiten met het huis van Israël
na deze dagen, zegt JAHWEH.
Ik geef mijn wet in hun binnenste
en op hun hart schrijf Ik die.
Ik zal hen tot God zijn
en zij zullen Mij tot volk zijn.

*het nieuwe verbond is onvoorwaardelijk:
de verplichtingen liggen uitsluitend
bij de belovende God*

Jeremia 31

³³ Want dit is het verbond
dat Ik zal sluiten met het huis van Israël
na deze dagen, zegt JAHWEH.
Ik geef mijn wet in hun binnenste
en op hun hart schrijf Ik die.
Ik zal hen tot God zijn
en zij zullen Mij tot volk zijn.

*niet meer opgelegd als last
maar ingelegd als lust*

Jeremia 31

³⁴ En zij zullen niet meer
een ieder zijn naaste onderwijzen
en zeggen tot zijn broeder:
'ken JAHWEH!',
omdat zij Mij allen zullen kennen,
van de kleinste tot de grootste van hen,
zegt JAHWEH.
Want Ik zal hun verdorvenheid vergeven
en hun zonde niet meer gedenken.

*heel Israël zal aan het begin van het
Messiaanse rijk een gelovig volk zijn*

Romeinen 9

⁴ die Israëlieten zijn,
van wie het zoonschap [is]
en de heerlijkheid
en de verbonden
en de wetgeving
en de eredienst
en de beloften,

*ook in het nieuwe verbond is de wet voor
Israël van kracht - maar als belofte!*

ΚΑΙ	Η	ΝΟΜΟΘΕCΙΑ	ΚΑΙ	Η	ΛΑΤΡΕΙΑ	ΚΑΙ	ΑΙ	ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΙ
en	de	wetgeving	en	de	dienst	en	de	beloften
en	de	wetgeving	en	de	eredienst	en	de	beloften

Romeinen 9

4 die Israëlieten zijn,
van wie het zoonschap [is]
en de heerlijkheid
en de verbonden
en de wetgeving
en de eredienst
en de beloften,

*ook in het nieuwe verbond
een tempel, priester- en offerdienst*

ΚΑΙ Η ΝΟΜΟΘΕCΙΑ	ΚΑΙ Η ΛΑΤΡΕΙΑ	ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΙ
en de wetgeving	en de dienst	en de beloften
en de wetgeving	en de eredienst	en de beloften

Romeinen 9

⁴ die Israëlieten zijn,
van wie het zoonschap [is]
en de heerlijkheid
en de verbonden
en de wetgeving
en de eredienst
en de beloften,

in de eerste plaats aan "de vaders"

ΚΑΙ Η ΝΟΜΟΘΕCΙΑ	ΚΑΙ Η ΛΑΤΡΕΙΑ	ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΙ
en de wetgeving	en de dienst	en de beloften
en de wetgeving	en de eredienst	en de beloften

Romeinen 9

⁵ van wie de vaders zijn
en vanuit wie de Christus is
naar het vlees,
die is boven alles,
God gezegend tot in de aeonen, amen!

Abraham, Izaak en Jakob

ΩΝ	ΟΙ	ΠΑΤΕΡΕΣ
van-wie	de	vaders
hunner zijn	de	vaderen

Romeinen 9

⁵ van wie de vaders zijn
en vanuit wie de Christus is
naar het vlees,
die is boven alles,
God gezegend tot in de eonen, amen!

1. het zoonschap
2. de heerlijkheid
3. de verbonden
4. de wetgeving
5. de eredienst
6. de beloften
7. de vaders
8. de Christus

ΕΞ	ΩΝ	Ο	ΧΡΙΣΤΟΣ	ΤΟ	ΚΑΤΑ	ΚΑΡΝΑ
van-uit	wie	de	Christus	het	overeenkomstig	vlees
uit	hen is	de	Christus	-	wat betreft	het vlees

Romeinen 9

5 van wie de vaderen zijn
en vanuit wie de Christus is
naar het vlees,
die is boven alles,
God gezegend tot in de aeonen, amen!

*nl. God die Christus boven
alles een plaats heeft gegeven*

Ο	ΩΝ	ΕΠΙ	ΠΑΝΤΩΝ
degene	zijnde	op	alles
die	is	boven	alles

ΘΕΟΣ	ΕΥΛΟΓΗΤΟΣ	ΕΙΣ	ΤΟΥΣ	ΑΙΩΝΑΣ	ΑΜΗΝ
God	gezegend	tot-in	de	aeonen	amen
God	te prijzen	tot in	-	eeuwigheid	amen